

รหัสโครงการ: RDG4640010

ชื่อโครงการ: เครือข่ายและกระบวนการทำข่าว ของสำนักข่าวเด็กและเยาวชน "ขบวนการตาสับปะรด"

ชื่อนักวิจัย: นายรณชาติ บุตรแสนคม, นางสาวผณิตา คงสุข และนายวีรพันธ์ วิบูลย์พันธ์

E-mail address: ronnachatb@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ: กุมภาพันธ์ 2546 – กรกฎาคม 2547

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้รูปแบบการสื่อสารเพื่อการรวมตัวของ "ขบวนการตาสับปะรด" 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารในการขยายตัวของ "ขบวนการตาสับปะรด" 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาเสถียรภาพของ "ขบวนการตาสับปะรด" 4. เพื่อศึกษาเป้าหมายของการทำข่าวของสำนักข่าวเด็กและเยาวชน "ขบวนการตาสับปะรด" 5. เพื่อศึกษากระบวนการทำข่าวของสำนักข่าวเด็กและเยาวชน "ขบวนการตาสับปะรด" 6. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกข่าวของสำนักข่าวเด็กและเยาวชน "ขบวนการตาสับปะรด" 7. เพื่อศึกษาวิเคราะห์พื้นที่ข่าว และประเด็นข่าวของ "ขบวนการตาสับปะรด" ที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อของสำนักข่าวเด็กและเยาวชนฯ เอง 8. เพื่อศึกษาวิเคราะห์พื้นที่ข่าว และประเด็นข่าวของ "ขบวนการตาสับปะรด" ที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชน 9. เพื่อศึกษาถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับ "ขบวนการตาสับปะรด" 10. เพื่อศึกษาถึงกิจกรรมร่วมระหว่างสมาชิกกับ "ขบวนการตาสับปะรด" โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสนทนากลุ่ม การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การศึกษาเอกสารต่างๆ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรวมตัวของ "ขบวนการตาสับปะรด" มีจุดกำเนิดมาจากคุณฉัตรชัย เข็ธรมัญ เพียงคนเดียว โดยเริ่มจากกิจกรรมค่ายเยาวชน แล้วสานต่อแนวคิดโดยการใช้จดหมาย, จดหมายข่าว, รายการวิทยุเด็กและเยาวชน, สำนักข่าวเด็กและเยาวชน และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อการติดต่อสื่อสารกันเป็นเครือข่าย

2. รูปแบบการสื่อสารที่ใช้เพื่อการขยายตัวมี 8 ช่วงสำคัญคือ 1) ช่วงการก่อตั้ง "ขบวนการตาสับปะรด" พบ 2 รูปแบบการสื่อสารคือ 1.1) การสื่อสารกลุ่มภายในค่ายเยาวชนในประเด็นคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม 1.2) การสื่อสารผ่านจดหมายเพื่อติดต่อและส่งข่าวสารการเฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อม 2) ช่วงการขยายเครือข่ายโดยเพิ่มการใช้การสื่อสารแบบบุคคลต่อบุคคล 3) ช่วงการขยายเครือข่ายโดยเพิ่มการใช้จดหมายข่าวในการติดต่อสื่อสาร 4) ช่วงการขยายเครือข่ายโดยปรับปรุงจดหมายข่าวเป็นจดหมายข่าว "พุดโล่เสียง!" 5) ช่วงการขยายเครือข่ายโดยเพิ่มรายการวิทยุเด็กและเยาวชน 6) ช่วงการขยายเครือข่ายโดยเพิ่มเครือข่ายรายการวิทยุทั่วประเทศ 7) ช่วงการจัดตั้งสำนักข่าวเด็กและเยาวชน "ขบวนการตาสับปะรด" โดยมีการใช้รูปแบบการสื่อสารเดิมที่มีอยู่ แต่ได้จัดตั้งสำนักข่าวฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสื่อ 8) ช่วงหลังการจัดตั้งสำนักข่าวเด็กและเยาวชนฯ จนถึงปัจจุบัน โดยเพิ่มสื่ออินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ข้อมูล

3. ปัจจัยด้านการสื่อสารที่มีผลต่อการรักษาเสถียรภาพของ "ขบวนการตาสับปะรด" แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ 1) การกระตุ้นความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วย "การสื่อสารแบบบุคคลต่อบุคคล" 2) การมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถ 3) การมีเวลาว่างของเด็กและเยาวชน 4) การได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ปัจจัยระดับกลุ่ม ได้แก่ 1) การใช้ช่องทางการสื่อสารในการเพิ่มจำนวนและรักษาสัมพันธ์ภาพของสมาชิก 2) การสื่อสารภายในค่ายเยาวชนสร้างความแข็งแกร่งให้เครือข่าย 3) การฝึกอบรมนักจัดรายการวิทยุที่มีมาอย่างต่อเนื่อง 4) สมาชิกกลุ่มมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน 5) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการทำงาน 6) สมาชิกของเครือข่ายมีความสนใจ กระตือรือร้น และเต็มใจที่จะทำงานหนัก 7) สมาชิกมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม และต้องการความภาคภูมิใจจากความสำเร็จของกลุ่ม ปัจจัยระดับองค์กร ได้แก่ 1) การมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่ท้าทายความสามารถ 2) ความง่ายที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิก 3) ความง่ายและความอิสระที่จะทำงานในลักษณะของ "ขบวนการตาสับปะรด" 4) การนำเสียงสะท้อนจากกลุ่มผู้เปิดรับสื่อมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของงาน

T 166741

4. สำนักข่าวเด็กและเยาวชน มีเป้าหมายหลักดังนี้ 1) เพื่อเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เสนอ มุมมองของตนเองในการรายงานข่าว 2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนรับรู้ถึงข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับตนเอง จากมุมมอง ของเด็กและเยาวชนเอง 3) เพื่อเป็นสื่อกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจประเด็นด้านเด็กและเยาวชน

5. สำนักข่าวเด็กและเยาวชน มีขั้นตอนและกระบวนการทำข่าว 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรวบรวมประเด็นข่าวที่ น่าสนใจ 2) การเตรียมประเด็นข่าว 3) การออกไปทำข่าว 4) การเรียบเรียงประเด็นข่าว 5) การคัดเลือกข่าว 6) การ รายงานข่าว

6. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกข่าวของสำนักข่าวเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ปัจจัยระดับ บุคคลและระดับกลุ่ม ได้แก่ มุมมองส่วนบุคคลของผู้คัดเลือกข่าวสาร ปัจจัยระดับองค์กร ได้แก่ 1) ความสอดคล้อง ของเนื้อหาข่าวกับวัตถุประสงค์ของ “ขบวนการตาสับประรด” 2) ความจำกัดในเนื้อที่และเวลาการนำเสนอข่าว ปัจจัย ระดับสังคม ได้แก่ 1) เนื้อหาของข่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง 2) ความเกี่ยวเนื่องของเนื้อหาข่าวกับเรื่องราวที่กำลังเป็น ที่สนใจของสังคม

7. พื้นที่ข่าว และประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อของ “ขบวนการตาสับประรด” ที่ศึกษามีสามสื่อคือ

1) รายการวิทยุเด็กและเยาวชนของ “ขบวนการตาสับประรด” แบ่งออกเป็น 2 ช่วงรายการ แต่ละรายการมีความ ยาว 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รายการที่ 1 รายการร่วมด้วยช่วยเด็ก เป็นรายการที่เน้นการพูดถึงปัญหาของเด็กที่เกิดขึ้นจริงใน สังคม สอบถามเรื่องต่างๆ ที่เด็กควรจะรู้ และประสานงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจากปัญหานั้นๆ รายการที่ 2 รายการ วิทยุเด็กและเยาวชน เป็นรายการที่มีความหลากหลาย ทั้งการเสนอข่าวสาร กิจกรรม และนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่ น่าสนใจที่เด็กและเยาวชนควรรับรู้ รวมถึงให้ความบันเทิงในรูปแบบของเพลง

2) จดหมายข่าว “พุทโธเอ๊ย!” เป็นจดหมายข่าวรายเดือน ยอดพิมพ์เดือนละ 500 ฉบับ มีขนาด 102.0 x 176.5 มิลลิเมตร จำนวน 24 หน้า ภายในจดหมายข่าวมีคอลัมน์ที่หลากหลาย เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับกิจกรรม และข่าว ประชาสัมพันธ์ของเครือข่าย

3) เว็บไซต์ไทยแลนด์คิด เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของ “ขบวนการตาสับประรด” ไว้ และมีช่องทาง การสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย คือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ กระดานข่าวสำหรับแสดงความคิดเห็น กระดานข่าว ประชาสัมพันธ์ และการจัดรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

8. พื้นที่ข่าว และประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนมี 2 สื่อหลักคือ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโทรทัศน์ มีการ นำเสนอผ่านสื่อสิ่งพิมพ์คือนิตยสารสิ่งพิมพ์มากที่สุด โดยมีพื้นที่ตั้งแต่คอลัมน์ที่เล็กไปจนถึงเต็มหน้ากระดาษ ประเด็นข่าวที่ ถูกนำเสนอส่วนใหญ่เป็นข่าวเกี่ยวกับสื่อวิทยุของ “ขบวนการตาสับประรด” ภาพลักษณ์ที่ถูกสะท้อนจะเป็นภาพลักษณ์ ของกลุ่มเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ ทำงานเพื่อสังคม เป็นพลังของสังคม และมีสื่อที่น่าสนใจเป็นของตนเอง

9. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก “ขบวนการตาสับประรด” แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ 1) การสื่อสารแบบทางเดียว ได้แก่ 1.1) ใช้จดหมายข่าว “พุทโธเอ๊ย!” 1.2) ใช้รายการวิทยุเด็กและเยาวชน และ 1.3) ใช้วิทยุติดตามตัว 2) การสื่อสาร แบบสองทาง ได้แก่ 2.1) ใช้การสื่อสารแบบเผชิญหน้า 2) ใช้การสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า 2.1) ใช้จดหมาย 2.2) ใช้ โทรศัพท์ และ 2.3) ใช้อินเทอร์เน็ต

10. กิจกรรมร่วมระหว่างสมาชิก ประกอบด้วย 1) กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ 1.1) กิจกรรมกลุ่ม จดหมายข่าว “พุทโธเอ๊ย!” 1.2) กิจกรรมกลุ่มรายการวิทยุเด็กและเยาวชน 1.3) กิจกรรมกลุ่มสำนักข่าวเด็กและเยาวชน และ 1.4) กิจกรรมกลุ่มเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด 2) กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว ได้แก่ 2.1) การจัดค่ายเยาวชนของ “ขบวนการตาสับประรด” และ 2.2) การจัดฝึกอบรมนักจัดรายการวิทยุ

คำหลัก: เครือข่าย, กระบวนการทำข่าว, เด็กและเยาวชน, สำนักข่าว, การรวมตัวของเครือข่าย, การ รักษาเสถียรภาพของเครือข่าย

Project Code: RDG4640010

Project Title: THE NETWORK AND THE NEWSMAKING PROCESS OF THE YOUTH'S
NEWS AGENCY "PINEAPPLE EYES MOVEMENT".

Investigator: Mr. Ronnachat Butsaenkhom, Miss Phanita Kongsuk,
and Mr. Weeraphan Wibulphan

E-mail address: ronnachatb@yahoo.com

Project duration: February 2003 – July 2004

The objective of this research is to study the communication methods used in formation of the "Pineapple Eyes Movement", the communication methods used in expansion of "Pineapple Eyes Movement" network, the factors affecting the maintainance of stability of the "Pineapple Eyes Movement", the goals of the newsmaking by the youth's news agency "Pineapple Eyes movement", the newsmaking process of the youth's news agency, the factors affecting the decision of news selecting by the youth's news agency, spaces and contents of the news from the youth's news agency reported on their own media, spaces and contents of the news about "Pineapple Eyes Movement" reported by Thai mass media, association between member and the network, and activities between member and the network.

In-depth interview with key informants, focus group interview, observations of both participants and non-participants, document analysis, and participatory action research were used to complete this study.

The results are as follows:

1. The "Pineapple Eyes Movement" was formed solely by Mr. Chadchai Chearraman, beginning with the idea of youth's camp activity. Then, he has applied communication media such as letter, news letter, youth's radio program, and internet media in order to establish a strong network communication.

2. The communication methods used in expanding the network are divided into eight periods: 1) formation period which consisted of two communication methods; 1.1) the communication in the youth's camp in the issues of quality of life and environment and 1.2) the connection via letter 2) the period of expansion in which person-to-person communication was practiced 3) the period of expansion in which news letter contact was added 4) the period of expansion in which the news letter became the network's news letter "Buddho-Euay" news letter 5) the period of expansion in which the network's radio program was established 6) the period of expansion in which the network's radio program was expanded through nationwide 7) the period of foundation of the youth's news agency "Pineapple Eyes Movement" in order to enhance the communication effectiveness using the available network's communication methods 8) the post-foundation of the youth's news agency period to present in which internet media was used for network expansion.

3. Factors affecting the maintainance of stability of the "Pineapple Eyes Movement" are divided into three levels: personal-level factors include 1) the motivation to participate in the network's activity by person-to-person communication 2) the strength and the capability of the network's leader 3) the utilization of spare time of the members, and 4) the supports from the member's guardians, group-level factors include 1) the usage of communication channels to increase number and relationship of the members 2) the communication in the youth's camp 3) the regular training program for radio announcers 4) the close relationship of the network's members 5) the encouragement of participation in the network's activity 6) the interest and ambitious of the members to work for the network, and 7) the loyalty and the pride in the network achievement, organization-level factors include 1) the challenging objectives of the network 2) the easiness to join the network 3) the simplicity and freedom in doing the network's works, and 4) the improvement of the quality of work using receivers feedbacks.

4. The goals of the youth's news agency are: 1) to open an opportunity for children and youths to share their opinions in newsmaking 2) to provide beneficial news to children and youths in the view of themselves 3) to stimulate Thai society to pay more attention on children and youth issues.

5. The newsmaking process consists of six steps: 1) gathering interesting news issues 2) news issues preparing 3) going out to news sources 4) news arrangement 5) news selecting, and 6) news reporting.

6. Factors affecting the decision of news selecting by the youth's news agency are divided into three levels: personal and group-level factor includes the personal attitude of news selector, organization-level factors include 1) the conformity of the news and the objectives of the "Pineapple Eyes Movement" and 2) the limitation of time and space in news reporting, society-level factors include 1) the fact of news and 2) the connection of news with the current interesting issues in the society.

7. Spaces and contents of the news from the youth's news agency reports on their own media are divided into three groups following their main media:

1) Youth's radio program of "Pineapple Eyes Movement". The program is divided into two sub-programs, each program has 1 hour length, include 1.1) "Ruam Duay Chuay Dek" program: this program is emphasized on talking about youth's problems, asking related questions, and coordinating for solving these problems. 2.2) Youth's Radio program: This program is variable. The contents of this program contain reporting news and interested activities, presenting interested stories for youth, and entertaining with youth's songs.

2) "Buddho-Euay" news letter. It is the monthly news letter that 500 copies are issued each month. The news letter is 102 x 176.5 mm. of size and 24 pages each. There are various columns in this news letter. The main content of this news letter is about network's news and activities.

3) Thailandkid website. The website contains the base information of the "Pineapple Eyes Movement" and also has many communication channels as free e-mail, discussion board, public announcement board, and internet radio programs.

8. Spaces and contents of the news about "Pineapple Eyes Movement" reported by Thai mass media are divided into two groups: printed media and television media. The news is mostly reported in newspaper media. The column sizes on newspaper are variety from small size to full newspaper's size. The news topic mostly reported by the mass media is the topic about youth's radio program. The images of the "Pineapple Eyes Movement" reflected by the mass media are: a group of young blood youth working for social benefit, a group of social' s power, and a group that has their own interested media.

9. The association between member and the network is divided into 2 forms: one-way communication includes 1) using "Buddho Eaey" news letter 2) using youth's radio program and 3) using pager, two-way communication includes 1) using face-to-face communication 2) using non face-to-face communication; 2.1) using letter 2.2) using telephone and 2.3) using internet.

10. Activities between member and the network are divided into 2 groups: regular activities include 1) activities from the group of youth's radio program 2) activities from the group of "Buddho Eaey" news letter 3) activities from the group of the youth's news agency and 4) activities from the group of Thailandkid website, irregular activities include 1) organizing of youth's camp activity and 2) organizing of youth's radio program training.

Keywords: Network, Newsmaking process, Youth, News agency, Network forming, Network Maintaining